

PRZYCHODZIEN (140) *sb m*

przychodzień (140), [**przychodzeń**].

-eń (26), -eń (1).

o oraz e jasne.

sg *N* przychodzień (27). ◇ *G* przychodnia(9). ◇ *D* przychodniowi (9), [**przychodniowi**]. ◇ *A* przychodnia (4). ◇ *I* przychodni(e)m (9). ◇ *pl N* przychodniowie (19), przychodnie (6); -e *OpecŻyw*, *BudNT*, *KochPs* (2); -owie : -e *Leop* (2:1), *WujNT* (1:1); ~ -e (2), -é (1), -(e) (3); -e *OpecŻyw*; -e : -é *KochPs* (1:1). ◇ *G* przychodni(o)w (16), [**przychodni**]. ◇ *D* przychodnióm (13); -óm *SarnStat* (4), -om (1) *KochPs*, -(o)m (8). ◇ *A* przychodnie (9), przychodni(o)w (1) *CzahTr*; -e *SarnStat* (4), -é (1) *JanNKar*, -(e) (4). ◇ *I* przychodniami (18); -ami (17), -ami (1) *BibRadz*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI* (dwa z niżej notowanych przykładów) – *XVIII w*.

1. *Przybysz*, zwłaszcza z innego kraju; *advena Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*, *JanStat*, *Cn*; *peregrinus Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *Cn*; *incola PolAnt*, *Modrz*, *Cn*; *hospes Mącz*, *JanStat*; *alienigena Mącz*; *adventitius Calep*; *accola Vulg*; *forensis JanStat*; *adventor Cn* (138) : *OpecŻyw* 176; *Dominus custodit aduenas [...]*. Pan bog strzeże przychodniow á on firothę y wdowę przymie a drogi grzeźnych rozprofy. *WróbŻolt* 145/9, vv v; *Wiedz wiedząc/ iżz plemię twoie/ ma być przichodniem wżiemie cudzey Leop Gen* 15/13, *Gen* 21/23, *Ex* 2/22, *Lev* 19/34, *Ps* 145/9; *W iednem práwie y pod iednem ładem bądźcie/ thák wy iáko y przychodniowie mieźkáiący z wámi. BibRadz Num* 15/16; *Piotr Apołtoł Iezu Kryfthufow przychodniom rośprofzonym po Ponćie/ po Gálácyey/ Káppádocyey/ Afyiey/ y Bythynii BibRadz 1.Petr* 1/1, *I 7b marg*, *Ex* 23/9, *Lev* 23/22, *Num* 15/15 [2 r.]; *BielKron* 139; *wżelka duźzá zwas/ niech nie ie krwie/ y przychodzień chodzący v was nie będzie ieść krwie. BudBib Lev* 17/12; *Lecz zbiegli Beerothcy do Gitthaimá/ y łą tám przychodniámi áż do dnia tego. BudBib 2.Reg* 4/3, *Lev* 17/8, 10, 13, *Deut* 1/16, *1.Par* 22/2, *Ez* 22/7; *CzechRozm* 75v; *Przychodniá niezálmećiz/ áni złupiz/ boście y wy w żiemie Egipťkiew przychodniámi byli. ModrzBaz* 33v, 33v, 126v; *Y vczynił ie [Bóg swój lud] pány wielkiéy kráiny/ Y pośiedli przychodnie obcé dżiédżiny. KochPs* 159, 157, 200, 212; *SkarŻyw* 3, 335; *CzechEp* 58; *ReszList* 162, 168; *Tys łam przychodniem w Ieruzálem/ á niewieź co fię w nim w te dni dżiało? WujNT Luc* 24/18; *Acześ był dawno karánie záłżużył/ ták zá inne grzechy/ iáko y zá to/ że nád przychodniámi vżywał okrućieńtwa WujNT* 556, *Act* 7/6, 29, s. 516, *1.Petr* 1/1; *JanNKar Cv*; *Ale inné zamki przychodnióm/ y innym którymkolwiek będziem chćieć/ my mamy/ y potomkowie náłzy mieć będą wolną moc dáwáć. SarnStat* 484, 107, 1129; (*nagł*) *Ku innemu Rycerśtwu poŝtronnemu/ To iełt do przychodniow. (-) CzahTr* F2v; [*TraktKom* 323; *CzechNT* ++3].

przychodzień do kogo (1): *Rzeczeni łą Tátárowie od rzeki Tártár/ cí łą przychodniowie do nas Sármařhow BielKron* 296v.

przychodzień u kogo (1): *Ieřthem gośc y przychodzień v was BibRadz Gen* 23/4.

przychodzień dokąd (2): *Romanensis, quod alibi ortum Romae versatur, Przychodzien do Rzymu Mącz* 358b; *Przyřtoili to X(iędzu) K(anonikowi) tym komu vřágáć/ iż do Polłki iełt przychodniem CzechEp* 61.

przychodzień którędy (1): Ale Egier miał przystęp rátunku fwoiego/ Ludzi ziemią przychodniow [tj. mających dostęp od strony lądu] *CzahTr* H2v.

przychodzień czyj [w tym: pron poss (2), G pron (1)] (3): *BudBib Ex* 20/10, I 97a marg; Z tego fię náciełzimy [z] fwemi przychodniámi/ Gdyż tám będzie fwą mocą Bog przebywał z námi. *CzahTr* E4.

W połączeniu z przymiotnikiem oznaczającym miejsce docelowe (1): że Hozyus/ Kromer/ Málcher/ Orzechowłki/ lepiey po Polfku mowią/ niż Niemcy przychodniowie Krákowfzczy *OrzList* i2.

W połączeniu z przymiotnikiem oznaczającym miejsce pochodzenia (1): przychodniowie Rzymfcy: Zydwowie też y nowonáwroceni/ Kretenczyicy y Arábczycy: fłyfzeliłmy ie [apostolów] mowiące ięzyki náłzemi wielmożne fpráwy Boże. *WujNT Act* 2/10; [Sentencja B3].

W połączeniach szeregowych (21): *LibLeg* 10/64v; Pan ftrzeże wfzytkich przychodniow/ fírotki też y wdowy *LubPs* ff2; SLuchaycie ich á fádźcie ie fpráwiedliwie/ choć iełt Miefzczánin/ choć Pielgrzym/ choć Sáfyad/ choć przychodzień. *GroicPorz* pp2, pp2v, pp3; *Leop Deut* 24/20, 21; *BibRadz Ier* 22/3; Alienigena, Cudzi/ Obci/ nie náłzego rodu przichodzień. *Mqcz* 143c, 290d; którzy nošili fkrzynię przymiérza Pánfkiego: [...] áby czytáli Kfyęgi przed wfzyftkim Narodem zgromádenia żydowfkiego: przed Mężmi/ niewiáftami/ mlodymi/ y przychodniámi: áby wfzyfcy fłucháiąc/ vczyli fię bać Pána Boga fwégo *BiałKat* 33v; A dnia fiodmego Sábát Iehowie Bogu twemu: nie vczyniłz żadnego vczynku ty/ y fyn twoy/ y corká twoiá/ niewolnik twoy/ y niewolnicá twoiá/ y bydlę twoie/ y przychodzień twoy/ ktory miedzy wroty twemi. *BudBib Ex* 20/10, I 97a marg, *Deut* 16/14, 27/19, *Ios* 8/35; *ReszList* 173; *LatHar* 189; iż Stároftowie mieyfc będąc przychodniámi álbo nowotnémi/ álbo nieošiádlémi/ á praw y zwyczáiów mieyfc niewiedząc/ nowe wwodzą zwyczáie *SarnStat* 929; *SkarKaz* 41a; [Day [...] bich mogł Panie łaskawie miłowac cudzoziemca/ žicliwim bic domowym sługom/ odkupic wieczny/ pomoc przichodniowy/ bronie fýroti *NowModl* 19v].

W przeciwstawieniu: »obywatel ... przychodzień« (7): *Plato* rofkázuie/ obywatelá Rzeczypołpólitey frozey karác o złodzieyftwo/ niż niewolniká ábo przychodniá *ModrzBaz* 72v, 89v; Gdyż tuteczni obywátele zá fwoie załugi y cnoty nád przychodnie fłufznie máią bydź przekłádáni *SarnStat* 71 [idem 909]; á rekogniciie będę przymował/ nie máiąc refpektu [...] ná obywatelá ábo ná przychodniá *SarnStat* 554 [idem 561], 244, 561, 909.

Wyrażenia: »cudzoziemiec przychodzień« = *alienigenus Mqcz* (2): *Mqcz* 6d; A to niepodobna žeby [ksiądz kanonik] cudzoziemcá przychodniá do fwey kánoniey przymował. Bo gdyć kędy dáleko ná ftronie miefzkájących ćierpieć nie może: á iákoby ie v siebie ćierpiał? *CzechEp* 59.

»nowotny przychodzień« (1): *Xenos*, Latine *hospes*, Gość/ nowotny przichodzień. *Mqcz* 512b.

»przychodzień postronny« = *extraneus hospes JanStat* [szyk 1:1] (2): *Adventitus* – *Obczij*, przichodzien poftrońnij. *Calep* 28b; *SarnStat* 884.

Szeregi: »przychodzień i (albo) cudzoziemiec« = *peregrinus et advena Modrz*; *extraneus aut forensis JanStat* [szyk 1:1] (2): iełfiže iedni [sędziowie] máią być/ czyli różni/ ktorziby fpráwy/ ták fwoich obywatelow/ iáko też przychodniow y cudzoziemcow fádźili? *ModrzBaz* 89v; *SarnStat* 1118. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»gość, (a, abo, i) przychodzień« = *peregrinus et incola PolAnt*; *advena et peregrinus Modrz* [szyk 6:1] (7): *Leop Deut* 24/17; *BibRadz Gen* 23/4, *Num* 15/14; A w kárczmách niechby tylko gościom á

przychodniom wolno było do cząfu zmieszkać. *ModrzBaz* 36v, 36v; iż Bog zofobná tho też między infzymi rofkazanie dał/ [...] żeby Izraélczyzy [...] goście y przychodnie przymowáli *CzechEp* 59; *SarnStat* 244. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»obcy, przychodzień« (2): y innym którymkolwiek ludzióm obcym/ przychodnióm [*hominibus extraneis JanPrzyw* 6] nie będziemy dáwać [*dostojeństw*] *SarnStat* 71 [*idem*] 883. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»(i) przychodzień i obywatel« = (*sicut*) *peregrinus et (sic) indigena PolAnt* [*szyk 1:1*] (2):mieśiáca śiodme⁸⁰/ dziefiątego (dnia) miefiąca będziecie trapić dużze wálże/ á żadnego dzieła nie wczynicie/ y obywatel y przychodzień ktory do was przyłzedł. *BudBib Lev* 16/29, *Ios* 8/33. [*Ponadto w przeciwstawieniach 7 r.*]

»pielgrzym i przychodzień« [*szyk zmienny*] (1): Wiemy bowiem/ iż pielgrzymow y przychodniow/ ludzie świeccy nie bárzo raczą. *NiemObr* 13; [*JanKoszŻyw G*]. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»rodzic albo przychodzień« (1): Téż iefli przez którego poddánego tu rodzicá álbo przychodnie [!] [*indigenam vel advenam JanStat* 853] oboiéy strony zá przygodá zapifowi álbo pokoiowi temu wiecznému będzie w czym vblizono [...] *SarnStat* 1076.

»tułak i (abo) przychodzień« (2): iż Bog zofobná tho też między infzymi rofkazanie dał/ [...] żeby Izraélczyzy/ pámiętáiąc ná to/ iż też fámi tułaki y przychodniámi w cudzey ziemi byli/ goście y przechodnie przymowáli *CzechEp* 59, 60.

Przen (25) :

a) Człowiek nieznanący poprzednio Boga (15) :

przychodzień u kogo (3): Nie milcz [*Panie*]: boć przychodzień ia iefthem v ciebie/ y pielgrzym *Leop Ps* 38/13; *BudBib Lev* 25/23; *WysKaz* 5.

przychodzień czyj (1): Nye milczże ty krzywdy moyey twoyciem ya przychodzień A yák u oycowye moi twoy pyelgrzym nyegodzyen *LubPs* L.

W przeciwstawieniach: »przychodzień ... domownik (5), (społ)mieszczanin (4)« (9): *Leop Eph* 2/19, AAA2; A przeto iuż nie iefteście obcy/ y przychodnie/ áleście fáśiedzi świętych/ y domownicy Boży. *BudNT Eph* 2/19; *NiemObr* 36; A przeto iuż więcey nie iefteście goście y przychodnie: áleście ípołmieszczanie z świętymi y domownicy Boży *WujNT Eph* 2/19.

Szeregi: »cudzoziemiec i przychodzień« (1): Namilfzy moi/ profzę iáko cudzoziemcy y przychodniowie/ powśiágayacie się od požądliwóści cíelefnych *GrzegŚm* 32.

»gość i (ani) przychodzień« = *peregrinus et advena PolAnt, Vulg; hospes et advena Vulg* [*szyk 4:1*] (5): *Leop Eph* 2/19, AAA2; bo moiá (ieft) ziemiá/ á wy przychodniowie y goście iefteście v mnie. *BudBib Lev* 25/23; *NiemObr* 36; *WujNT Eph* 2/19.

»obcy i przychodzień« = *advena et peregrinus PolAnt, Vulg; hospes et advena PolAnt* [*szyk 2:1*] (3): *BudNT Eph* 2/19, *1.Petr* 2/11; Namileyfzy profzę was iáko obcych y przychodniow/ ábyście fię wítrzymawáli od požądliwóści cíelefnych *WujNT 1.Petr* 2/11.

»przychodzień i (a) pielgrzym« = *advena et peregrinus Vulg* [szyk 5:1] (6): *LubPs* 5; *Leop Ps* 38/13; *CzechEp* 60; Z ktorey też przyczyny Piotr święty wierne pielgrzymami/ y przychodniami nazywa *NiemObr* 13; *WysKaz* 5 [2 r.].

b) Człowiek na ziemi jako wygnaniec z ojczyzny niebieskiej (10) : Dufając tedy zawięz/ y wiedząc że iestelmy przychodniami w ciele/ iestelmy od Pána daleko. *BibRadz* 2.*Cor* 5/6.

przychodzień czego (1): Którymi [rzeczami ziemskimi] będąc obywatelmi y domownikami Niebieskimi/ iako pielgrzymami y przychodniami tego tu żywota/ bawic się nie mieli? *PowodPr* 17.

W połączeniu szeregowym (1): że tu napółpoliciey tułakami/ przychodniami y pielgrzymy nazywa piśmo święte wierne y łczyre chwalce Boże. *CzechEp* 60.

W przeciwstawieniu: »obywatel ... przychodzień« (1): *PowodPr* 17; [Iż nie iestelmy tu miełczány/ ani obywatelmi/ ale przychodniami/ ná máły czas tu przemielzkawaiącymi *WerReguła* 92].

W porównaniu (1): Gdyż tu ná tey nędzney zyemi myełkam yák przychodzień *LubPs* aa5v.

Wyrażenie: »przychodzień na ziemi« (4): Otwórz mi wzrok/ niech ná zakon pátrzę twój bełpiecznie. Nie tay praw łwych przychodniowi biédnemu ná ziemi *KochPs* 180, 58; Iestemci ia przychodniem ná ziemi/ nie zakrywayze roskazania twego przedemną. *CzechEp* 124; *WujNT Hebr* 11/13; [Przychodzeniem ia ná ziemi/ nie kryi przede mną przykazań twoich. *BudBib Ps* 119/19 (*Linde*)].

Szeregi: »gość i przychodzień« (1): Wedle wiary vmarli ci wzyšcy/ nie dostawłzy obietnic/ ale z dalekã ie vpátruiąc/ y pozdrawiãiąc/ y wyznawãiąc iż łã gošćmi y przychodniami [*peregrini et hospites*] ná ziemi. *WujNT Hebr* 11/13.

»przychodzień i pielgrzym« [szyk 2:1] (3): Rozmiłlay nád to á miey to przed oczymã zãwždy/ żeš tu przychodzień y pielgrzym *BialKaz* C2, C2; *PowodPr* 17. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

a. O narodach i plemionach: przybyły w migracji, nieautochtoniczny; z przeczeniem: autochton (9) : Aborigines, Naipierwłzy/ a Nayłtãrłzi przichodniowie w Italii/ albo w Włofkicy ziemi. *Mqcz* 1c.

przychodzień dokąd (4): Ci [*Połowcy*] też byli przychodniowie do tych kráin gdzie dziś Tátãrowie nad morze^m Pontłkim *BielKron* 350v, 275v, 359; Bo to nie iest podobno/ aby té dwa tak wielkie narody [*Polacy i Czesi*]/ [...] będąc zwłãczã w té kráie przychodniami/ nie miãły mieć włãnego łwego imiãnia *KochCz* A4v.

przychodzień skąd (4): NOrtmãndya/ iest część zyemie Frãncułkicy/ ktorzy też łã przychodniowie z Duńłkiego krolełtwã *BielKron* 172v; Wãłãłzy dziłieyłzy łã przychodniowie z Włoch do tego kráiu gdzie dziś miełzkãia *BielKron* 275v, 345v; iako łãmi Niemcy nie łã przychodniowie nizkãd, iedno tãm łie rodłzili gdzie byli *JanNKar* C4v.

W przeciwstawieniu: »stary narod ... przychodzień« (1): Thę ziemię Miłiã pierwey zwano/ ale dziš ná wiele części rołtãrgnionã/ [...] w ktorzych nie málz łtãrego narodu iedno przychodniowie. *BielKron* 275.

2. Nowicjusz; w sensie religijnym: nowo nawrócony; *advena, neophytus Mqcz; proselitus Cn* (2) : Neophytus, Nowowlzczepiony/ przichodzień/ nowokrzešćianin/ włtãpień. *Mqcz* 245c, 327b.

[Szereg: »przychodzień albo nawrócony«: tam de advenis tak łprzychodnyow/ {albo nawróconych nazidowlkv [!] viare} quam de indigenis iakoŷ zydownyn prawŷ *TomZbrudzBrul Ex* 12/19.]

Synonimy: 1. cudzorodak, cudzoziemiec, cudzy, gość, obcy, przybycień, przybysz; 2. nowotny, wstępień.

Cf PRZYCHODCA, [**PRZYCHODNIK**], PRZYCHODZICIEL

ALKa